

РЕШЕНИЕ

№ 1159

гр. Перник, 10.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПЕРНИК, II ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и шести октомври през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Симона Пл. Кирилова

при участието на секретаря ЕМИЛ Н. КРЪСТЕВ
като разгледа докладваното от Симона Пл. Кирилова Гражданско дело № 20211720105308 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 235, ал. 1 ГПК.

Образувано е по искова молба на **Л. С. Л.** срещу **И. Л. И.** за признаване за установено в отношенията между страните по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК, че в полза на **Л. С. Л.** съществува изискуемо вземане срещу **И. Л. И.** за сумата в размер на 7000 лева, представляваща **част** от общо дължимо възнаграждение в размер на 15649,20 лева, съгласно договор за правна и защита и съдействие от 26.11.2019 г., за която сума е издадена Заповед за изпълнение на парично задължение по ч.гр.д. № 2785/2021 г. на РС-Перник.

Ищецът твърди, че по силата на договор за правна защита от 26.11.2019 г. ответникът като клиент възложил на ищеца в качеството му на правоспособен адвокат да извършва правна защита и процесуално представителство по повод установяване и удовлетворяване на вземане на ответника срещу работодател и/или застраховател, произтичащо от претърпяна трудова злополука, за което било издадено и нотариално заверено пълномощно. Страните уговорили възнаграждение за труда на адвоката в размер на 30 на 100 от размера на обезщетението, получено от възложителя като увредено лице от трудовата злополука – дължимо в 3-дневен срок от получаване на обезщетението, включително и в хипотеза на доброволно плащане от страна на работодателя и/или застраховател. Ищецът в качеството на адвокат депозирал искова осъдителна претенция пред СРС на 03.12.2019 г., като в хода на производството и след осъществена процедура по размяна на книжа на 02.11.2020 г. в полза на ответника било осъществено доброволно плащане от застрахователя „ДЗИ-Общо застраховане“ АД в размер на 52164 лева – обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, настъпили в резултат на претърпяната трудова злополука от 03.10.2019 г. Ответникът като клиент не заплатил на

упълномощения адвокат уговореното възнаграждение – в размер на 15649,20 лева, съгласно уговорката между страните, и избягвал контакт с процесуалния си представител, поради което ищецът депозирал заявление пред РС-Перник за част от дължимото възнаграждение, а именно – сумата от 7000 лева, за което била издадена заповед за изпълнение – връчена на длъжника по реда на чл. 47, ал. 1 ГПК.

Ответната страна в отговора на исковата молба, подаден в срока по чл.131, ал.1 ГПК, депозирал чрез назначения особен представител, изразява становище за неоснователност на исковата претенция. Не се оспорва осъществяването на пораждащите спорното право юридически факти – сключване на договор за правна защита и съдействие с посоченото от ищеца съдържание, като се оспорва плащането на сумата от 52000 лв. от страна на ДЗИ в полза на ответника и са наведени твърдения за нищожност на договора. Конкретно се поддържа, че същият противоречи на добрите нрави, поради липса на еквивалентност на насрещните престации, прекомерност на претендираното от адвоката възнаграждение, съпоставено с обема на действително извършените от него правни действия и минималния размер на адвокатските възнаграждения – 2100 лв., съгласно чл. 7, ал. 2 от Наредба № 1/2004 г., и поставяне на клиента в неравностойна позиция. Алтернативно се въвежда възражение, че договорът е сключен в условията на крайна нужда и явно неизгодни условия, като фактически съображения за това се извеждат от съдържанието на самия договор.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните по делото относими доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК и чл. 12 ГПК, намира за установено следното от фактическа и правна страна:

Районен съд Перник е сезиран с разглеждан по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК установителен иск с правна квалификация чл. 36, ал. 1 от Закона за адвокатурата, вр. чл. 286 ЗЗД, вр. чл. 79, ал. 1 ЗЗД за признаване дължимостта на сумата от 7000 лева – представляваща част от общо възнаграждение в размер на 15649,20 лева по договор за правна защита и съдействие.

Договорът за поръчка по своята правна същност представлява неформален, консенсуален, двустранен, комутативен, възмезден договор, като при учреденото от него материално правоотношение за ищеца (мандатора) са породени две основни obligatorни задължения – да събира за сметка на ответника (манданта) паричните му вземания към длъжници и да осъществи уговорените правни действия, като се отчете пред манданта – арг. чл. 284, ал. 2 ЗЗД, а за ответника – да предостави необходимите средства за извършване на правните действия от мандатора и след като те са извършени, да му заплати уговореното възнаграждение – арг. чл. 285 ЗЗД.

Договорът за правна защита и съдействие като разновидност на мандатното правоотношение е възмезден договор. В отклонение на общото правило, установено в чл. 286 ЗЗД, съгласно което възнаграждение за изпълнение на поръчката се дължи само когато е уговорено, възнаграждението по договор за процесуално представителство, сключен с адвокат, се дължи винаги – чл. 36, ал. 1 ЗАдв. Съгласно чл. 36, ал.2 ЗАдв, размерът на възнаграждението се определя в договор между адвоката и клиента, като този размер трябва да бъде справедлив и обоснован и не може да бъде по-нисък от предвидения в Наредба на Висшия адвокатски съвет размер за съответния вид работа. Посочената разпоредба предполага дължимото възнаграждение за положения адвокатски труд да бъде уговорено с договор, но това не е императивно изискване, тъй като договор може и да няма, без това да

лишава адвоката от правото да получи възнаграждение – чл. 36, ал. 3 ЗА.

Възникването в полза на ищеца на спорното материално право се обуславя от кумулативното проявление в обективната действителност на следните материални предпоставки (юридически факти): 1/ възникването на действително облигационно задължение между страните по силата на договор за правна защита и съдействие с твърдените права и задължения, както и настъпване на предпоставките за възникване на задължение за заплащане на възнаграждение, а именно: 2/ че ищецът е изпълнил възложените с договора правни и фактически действия, като е осъществил правна защита и съдействие на ответника, съобразно възложеното; 3/ уговорката за заплащане на възнаграждение по описаните в исковата молба условия; 4/ че ответникът е получил обезщетение от застраховател в размер на 52164 лева след сключването на договора за правна защита и съдействие.

По делото не е спорно, а от представените писмени доказателства се установява сключването между страните на Договор от 26.11.2019 г., по силата на който ищецът се задължил да осъществи правна защита и съдействие по повод установяване и удовлетворяване на вземане на ответника срещу работодател и/или застраховател, произтичащо от претърпяна от ищеца трудова злополука от 03.10.2019 г. От своя страна, ответникът поел насрещно задължение да заплати на ищеца възнаграждение в размер на 30% от получаваното обезщетение, представляващо главница и лихва, изчислени към датата на получаване на обезщетението от задълженото лице, платимо в 3-дневен срок след получаване на застрахователното обезщетение, като уговореният размер на възнаграждението се дължи и при доброволно изпълнение от работодателя или застрахователя, когато изпълнението е настъпило след подписване на договора за правна защита (чл. 4 и чл. 5 от Договора).

Ангажирани са писмени доказателства – копие на искова молба, вх. № 2031819/03.12.2019 г., депозирана чрез ищеца Л. Л. в качеството му на процесуален представител на И. И. пред Софийски районен съд, пълномощно, Определение от 24.11.2020 г. по гр.д. № 70110/2019 г. на СРС, 60 състав, постановено по реда на чл. 140 ГПК, ведно с отговор на искова молба, разпореждане от 19.08.2021 г. на СРС, копие от съдебно решение, от които се установява, че ищецът е предприел правни и фактически действия във връзка с удовлетворяване претенцията на И. И. по съдебен ред. При тези данни съдът намира за установено, че възложените пълномощия и представителство са реално осъществени, в необходимата степен на качество и добросъвестност.

От приложената застрахователна полица се установява, че дружеството-работодател и ответник по гр.д. № 70110/2019 г., образувано по повод претърпяната от ответника трудова злополука, е сключило застрахователен договор „Трудова злополука“, с „ДЗИ-Общо застраховане“ ЕАД, съгласно НЗЗРСРТЗ, като в списъка на застрахованите служители - № 251, е посочен и И. Л. И.

От приложеното преводно нареждане, справка от „ОББ“ АД, изслушаната и кредитирана от съда като компетентно изготвена ССЧЕ и уведомително писмо от „ДЗИ-Общо Застраховане“ /л. 33/, се установява, че в хода на образуваното пред СРС исково производство по гр.д. № 70110/2019 г., „ДЗИ-Общо застраховане“ ЕАД е превел на 02.11.2020 г. по банкова сметка на И. И. сумата от 52164 лева, с посочено основание „Щета 71152132000072 ОПИС 201-295-2“ за трудовата злополука, претърпяна от И. И. на 03.10.2019 г.

В този смисъл спорните между страните въпроси са изцяло от правен характер и се отнасят до действителността на договорната връзка, в частност – клаузата досежно уговореното възнаграждение.

Съобразно разпоредбата на чл. 9 ЗЗД, страните могат свободно да определят съдържанието на договора, доколкото то не противоречи на повелителните норми на закона

и на добрите нрави – общоприети норми за справедливост и добросъвестност при осъществяване на гражданските правоотношения в интерес на обществото. Диспозицията на чл. 9 ЗЗД е проявление на един от основните принципи в гражданското право, а именно – свободата на договаряне. Установената с чл. 9 ЗЗД свобода на договаряне е ограничена от императивни правни норми и от добрите нрави. В тази връзка в конкретиката на казуса може да се приеме, че с уговореното възнаграждение този принцип е нарушен.

Адвокатът може да реализира уговореното надлежно възнаграждение по реда на чл. 410, ал. 1 ГПК – чрез издаване на заповед за изпълнение. Няма пречка той да реализира вземането си и по общия исков ред, който ще даде по-пълна и окончателна защита на правата му. И в двата случая обаче размерът на възнаграждението трябва да е определен или определяем стойностно съобразно разпоредбите на чл. 36, ал. 4 ЗАДв. и чл. 14, ал. 5 от Етичния кодекс на адвоката (така Решение № 132 от 8.07.2013 г. на ВКС по гр. д. № 653/2012 г., III г. о.).

Съгласно чл. 36, ал. 4 ЗА, възнаграждението може да се уговори в абсолютна сума и/или процент върху определен интерес. Същият текст е възпроизведен в чл. 14, ал. 5 от Етичния кодекс на адвоката, с допълнението в чл. 15, че адвокатът няма право преди приключване на делото да сключва с клиента си споразумение, с което размерът на адвокатското възнаграждение се определя като дял от предмета на защитавания от адвоката правен спор. Възнаграждението **не** може да бъде дял в натура от предмета на защитавания от адвоката спор, определен със споразумение **преди** приключването на делото. Тази извод следва и от чл. 46 ЗА, съгласно който адвокатът не може лично, чрез подставено лице или със скрит пълномощник да сключва каквито и да е сделки със своя доверител относно предмета на делото. Под „*предмет*“ по смисъла на чл. 46 от ЗА следва да се разбира всеки такъв, независимо от естеството му – имуществено или неимуществено право, а под „*дело*“ се има предвид всяко съдебно или регистърно производство, по което клиентът е защитаван от адвоката (в този смисъл Решение № 132/08.07.2013 г. по гр. д. № 653/2012 г. на ВКС, III Г. О.; Определение № 60837/07.12.2021 г. по гр. д. № 2009/2021 г. на ВКС, Г. К., IV Г. О.).

В конкретния случай клаузата, уреждаща начина на заплащане на възнаграждението, е **уговорена преди** приключването на правния спор по повод трудовата злополука. В чл. 4 от Договора е уговорено, че за изпълнението на възложената работа на изпълнителя се дължи възнаграждение в размер на *30% от получаваното обезщетение*, представляващо главница и лихва, изчислени към датата на получаване на обезщетението от задълженото лице, като уговореното възнаграждение се заплаща *в 3-дневен срок след получаване* на застрахователното обезщетение. Аналогично в чл. 6, ал. 1 и ал. 2 от Договора е уговорено, че всички разноски във връзка със съдебните производства ще се заплащат от изпълнителя и ще му бъдат *възстановени от присъдените суми*, а при необходимост изпълнителят може да предостави на възложителя средства за лечение, които ще бъдат *възстановени от полученото обезщетение*. В чл. 7 е уговорено, че присъдените в съдебните и изпълнителните производства адвокатски хонорари *не се заплащат авансово*, а се заплащат на изпълнителя *след събиране на вземането*.

При тези данни, данните за реализираните от ответника ниски доходи в периода 2018-2020 г. (около 530 лв. месечно от пенсия, съгласно справката НОИ и средно 898 лв. начислен месечен доход, съгласно справката НАП), и при изследване действителната воля на страните по см. на чл. 20 ЗЗД, при прочит на конкретните клаузи на чл. 4 – чл. 7 от Договора и начина им на уговаряне, систематическото, логическото и езиковото им тълкуване – по отделно и във връзка една с друга, в смисъла, който произтича от целия договор, съдът намира, че в конкретния случай страните **не** просто са уговорили начин на формиране на възнаграждението като процент от размера на полученото обезщетение на база материалния интерес, а волята им е била насочена към това **възнаграждението да бъде заплатено с част от самото парично обезщетение** от трудовата злополука, предмет на

развили се правен спор (30% от него), след получаването му, предвид използваната в договора формулировка.

Ето защо при конкретния начин на уговаряне на хонорара, при систематичното тълкуване с останалите клаузи, съдът счита, че адвокатското възнаграждение, за което страните са се съгласили да бъде заплатено, съставлява **част** от предмета на развили се и защитаван от ищеца като адвокат правен спор (*pactum de quota litis*), в противоречие с императивни правни норми – чл. 46 от Закона за адвокатурата, вр. чл. 15 от Етичния кодекс на адвоката, поради което клаузата, уреждаща начина на заплащане на възнаграждение е нищожна на осн. чл. 26, ал. 1, пр. 1 ЗЗД и не поражда права и задължения за страните.

Недействителната част от фактическия състав не влече недействителност на целия фактически състав на една сделка, когато нищожните части са заместени по право от повелителни правила на закона, или когато може да се предположи, че сделката би била сключена и без недействителните и част. Първото условие е налице при ограничена от повелителни разпоредби на закона, свобода на договаряне на съконтрахентите, но е несъмнено, че тези императивни законови правила трябва да уреждат конкретната недействителна част, като валидно заместят отразената в нея воля на договарящите. Второто условие, обаче, е въпрос за конкретна преценка на решаващия съд, с оглед значението на съответната нищожна част за страните по сделката, възможността останалата валидна част от фактическия и състав да е самостоятелна и като такава да породи правно действие, интересите на съконтрахентите и преследваната от тях цел със сделката в нейната цялост. В този смисъл в задължение на съда е да определи предполагаемата воля на страните, като определи съотношението на нищожната към действителната част на сделката. В случая недействителните клаузи не се отразяват на действието на валидната част от сделката, като са налице императивни правни норми – чл. 36, ал. 3 ЗАдв, които уреждат конкретната недействителна част и биха могли валидно да заместят отразената в нея воля на договарящите.

По изложените съображения и с оглед възмездния характер на мандатното правоотношение между адвокат и клиент и установения принцип на възмездност на положения от адвоката труд, на ищеца поначало се дължи възнаграждение – арг. чл. 36, ал. 1 ЗАдв. Нищожната уговорка за начина на заплащане на възнаграждението поначало не лишава адвоката от правото му да получи възнаграждение, но същото **не** би могло да се реализира в настоящия процес. Неотнормено обаче в случая е исканото от процесуалния представител на ответника прилагане на минималните размери по Наредба № 1/2004 г., тъй като същите са предвидени единствено като основа и критерий при определяне на възнаграждението за конкретни процесуални действия. Меродавно за определяне на възнаграждението по всеки конкретен случай е постигнатото между страните съгласие, което в случая е насочено и към действия извън процесуалното представителство пред съд. При липсата на договореност между страните, поради нищожността на клаузата, относима към размера на възнаграждението, същият следва да се определи от Адвокатския съвет.

Съгласно чл. 36, ал. 3 ЗАдв, при липса на договор, определящ размера на възнаграждението, определянето се извършва на основа на Наредбата за установяване на минималните размер на адвокатските възнаграждения. В тази хипотеза, съдът не може да замести волята на страните по договарянето на справедливия и обоснован размер на адвокатското възнаграждение, като присъди възнаграждение, определено по Наредбата. Законът за адвокатурата и Наредбата изрично предвиждат, че **липсваща воля** по договарянето на възнаграждение може да бъде **заместена само от Адвокатския съвет** чрез специалната процедура по реда на чл. 36, ал. 3 ЗАдв. Само така ще се постигне целта на закона – адвокатът да получи възнаграждение за положения труд, а клиентът да го заплати в размер, който съответства на обема и сложността на извършената работа, и постигнатия резултат. Установеният специален ред изключва възможността съдът да определи размера

на възнаграждението. Съдът няма правомощие да определя размера на възнаграждението по едно правоотношение, отличаващо се с доверителния си елемент и свободата на договаряне. В този смисъл са и Решение № 208/22.06.2015 на ВКС по гр.д. № 3961/2013, II ГО, Решение № 132 от 8.07.2013 г. на ВКС по гр. д. № 653/2012 г., III г. о., Решение № 236 от 24.10.2017 г. на ВКС по гр. д. № 576/2017 г., постановени по реда на чл. 290 ГПК. Издаденото решение на Адвокатския съвет ще замести волята на страните по отношение размера на възнаграждението и определеното по този ред адвокатско възнаграждение би създавало облигационно задължение, като ответникът би дължал заплащане на адвокатско възнаграждение на ищеца въз основа на решението на Адвокатския съвет.

Единствено за пълнота, следва да се посочи, че са основателни и възраженията за противоречие на уговорката с добрите нрави. От една страна, в чл. 4 е уговорено възнаграждение за изпълнителя „за изпълнение предмета на договора“. От друга страна, в чл. 7 **допълнително** е посочено, че „При образуване на съдебните производства страните уговарят адвокатски хонорар, който не се заплаща авансово, като сключват отделни договори за правна защита и съдействие, като *присъдените в съдебните производства адвокатски хонорари не се начисляват към общия размер на обезщетението, върху който се дължи процент върху възнаграждението, и се заплащат на изпълнителя след събиране на вземането*“. Тоест, в чл. 4 и чл. 7 са уговорени независими и отделни възнаграждения във връзка с правната защита на субективното притезателно право на ответника за парично обезщетение във връзка с претърпяната трудова злополука – веднъж адвокатът би получил възнаграждение по чл. 4 от Договора (в размер на 30% от полученото обезщетение) и втори път – присъдените разноски за адвокатско възнаграждение в съдебните производства, съгласно чл. 7 от Договора. Тоест, уговорено е възнаграждение в размер на 30% от полученото обезщетение, което не е оправдано, от гледна точка на това, че на общо основание на адвоката биха били заплатени и възнагражденията, присъдени във водените съдебни производства – арг. чл. 7 от договора. При съпоставяне размера на полученото обезщетение с договореното възнаграждение в размер на 30% от същото, наред с клаузата на чл. 7, и обстоятелството, че с оглед задълженията на страните и вида на сключения договор същото позволява не само да се задоволи имуществения интерес на довереника, като кредитор, възмездявайки го за изпълнението на договора, а и да го обогати неоснователно, следва да се приеме, че това води до нарушаване добрите нрави, на които законодателят с нормата на чл. 26, ал. 1, пр. 3 ЗЗД е придал правно значение.

Предвид изложените съображения за нищожност на клаузата, въз основа на която се претендира заплащане на възнаграждение по поръчката, предявеният иск е неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

По разноските:

На основание чл. 78, ал. 3 ГПК право на разноски има ответната страна, но същата се е представлявала от особен представител и не е сторила такива.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от Л. С. Л., ЕГН ***** срещу И. Л. И., ЕГН ***** , представляван от особен представител адв. В. П., установителен иск, разглеждан по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК, с правна квалификация чл. 36, ал. 1 от Закона за адвокатурата, вр. чл. 286 ЗЗД, вр. чл. 79, ал. 1 ЗЗД, за признаване за установено в отношенията между страните, че в полза на Л. С. Л. съществува изискуемо вземане срещу И. Л. И., за сумата в размер на **7000 лева**, представляваща **част** от общо дължимо

възнаграждение в размер на 15649,20 лева, съгласно Договор за правна и защита и съдействие от 26.11.2019 г., ведно със законната лихва върху сумата, считано от депозиране на заявлението по чл. 410 ГПК на 03.06.2021 г. до окончателното изплащане на вземането, за която сума е издадена Заповед за изпълнение на парично задължение по ч.гр.д. № 2785/2021 г. на РС-Перник

РЕШЕНИЕТО може да бъде обжалвано с въззивна жалба пред Окръжен съд Перник в двуседмичен срок от връчването му на страните.

ПРЕПИС от решението да се връчи на страните на осн. чл. 7, ал. 2 ГПК.

Съдия при Районен съд – Перник: _____